

BEROEPSPRAKTIJK BINNEN HET CLAS

ERKENNING VOOR SCHOOL VERBINDINGSDIENST

Op donderdag 26 mei hebben de directeuren van de Kenniscentra Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven ECABO en KENTEQ het praktijkcentrum voor Informatie- en Communicatietechniek op de School Verbindingsdienst van het Opleidings- en Trainingscentrum Manoeuvre officieel geopend.

De directeur van Kenteq, de heer Henk Grotenhuis reikte – ook namens de directeur van Ecabo, de heer Wim Streumer – het certificaat over aan de commandant van het Defensie Coördinatie Centrum (DCC) Veiligheid en Vakmanschap KTZ Vooijs. KTZ Vooijs overhandigde het certificaat vervolgens aan de commandant van de School Verbindingsdienst, lkol J. de Feiter. Bij de opening waren verder vertegenwoordigers van deelnemende roc's en de projectorganisatie Veiligheid en Vakmanschap aanwezig.

structeurs/leermeesters en een toekomstgerichte leeromgeving.

Tijdens de BPV beoefenen de roc-leerlingen in een realistische omgeving de vaardigheden die zij op het roc hebben opgedaan. Zij worden zo voorbereid op hun toekomstige taak als soldaat of sergeant bij de krijgsmacht. De opleidingstijd bij de deelnemende krijgsmachtdelen, in dit geval CLAS en CLSK, wordt hiermee verkort, zodat zij sneller op een functie kunnen worden geplaatst.

KTZ Vooijs (DCC) overhandigt het certificaat aan lkol J. de Feiter

De behoefte aan jonge vakmensen groeit, ook bij de krijgsmacht. Via het project Veiligheid en Vakmanschap is de krijgsmacht een samenwerking gestart met een aantal Regionale Opleidingscentra (roc's) om nieuw personeel te werven en een deel van de militaire opleiding op de roc's te verzorgen. Een van de mogelijke uitstroomrichtingen is Informatie- en Communicatietechniek (ICT), waar toekomstig personeel van het Wapen van de Verbindingsdienst wordt voorbereid op een functie in de commandovoeringsondersteuning. De toekomstige collega's komen voor hun Beroepspraktijkvorming (BPV) naar de School Verbindingsdienst. De officiële opening van het praktijkcentrum onderstreept het belang dat ECABO en KENTEQ toekennen aan opleiden in een omgeving met vakbekwame in-

structeurs/leermeesters en een toekomstgerichte leeromgeving. Tijdens de BPV beoefenen de roc-leerlingen in een realistische omgeving de vaardigheden die zij op het roc hebben opgedaan. Zij worden zo voorbereid op hun toekomstige taak als soldaat of sergeant bij de krijgsmacht. De opleidingstijd bij de deelnemende krijgsmachtdelen, in dit geval CLAS en CLSK, wordt hiermee verkort, zodat zij sneller op een functie kunnen worden geplaatst.

Met deze erkenning heeft het CLAS en de School Verbindingsdienst een belangrijke kwaliteitslag gemaakt en aansluiting gevonden bij het civiele beroepsonderwijs. Daardoor is de School Verbindingsdienst in staat een betekenisvolle en inhoudsvolle bijdrage te leveren aan het ICT-onderwijs binnen Defensie in het kader van het Loopbaanlint.

CONCEPT LOOPBAANLINT

Het concept Loopbaanlint gaat uit van de gedachte dat medewerkers van Defensie een civiel herkenbare en erkenbare opleiding

Certificaat Erkend Praktijkcentrum

hebben genoten, waarmee zij in de eerste fase van hun arbeidzaam leven een functie vervullen bij Defensie. Zolang zij bij Defensie werken en scholing genieten, zal de opgedane kennis en ervaring civiel herkenbaar en erkend moeten zijn. Hierdoor is het ook beter mogelijk om medewerkers die om welke reden dan ook Defensie verlaten, eenvoudig te begeleiden naar een betrekking buiten Defensie. Omgekeerd moet het concept het ook mogelijk maken om medewerkers in een latere fase van hun arbeidzame leven weer op te nemen binnen Defensie.

Het concept gaat uit van een samenwerking tussen Defensie en civiele opleidingsinstellingen, i.c. Regionale Opleidingscentra (roc's). De gedachte is dat de roc's zoveel als mogelijk (bekostigd) onderwijs aanbieden en Defensie alleen die opleidingen verzorgt die niet of niet beter buiten Defensie kunnen worden verzorgd. Te denken valt aan alle wapen (-systeem) - en schietopleidingen. Het concept kent drie fasen: ondersteuning van de instroom, ondersteuning van de doorstroom en de verankering. Op dit moment wordt inhoud gegeven aan de ondersteuning van de instroom (fase 1).

Het doel van fase 1 is het leveren van een bijdrage aan een betere vulling tegen lagere kosten. De betere vulling komt tot uiting in een meer voorspelbare vulling en meer regelmechanismen om de realisatie dichterbij de geplande instroom (op functie) te brengen. Het mechanisme bestaat uit verschil-

lende tijdlijnen en verlaging van het opleidingsverloop.

Lagere kosten worden gerealiseerd door beter gebruik te maken van de wijze waarop Nederland de beroepsopleidingen organiseert en het gegeven dat de kwalificatiewet uitgaat van een leeftijd van 18 jaar (op termijn 23 jaar). Dat wil zeggen dat jongeren pas een baan mogen hebben als zij ten minste op WEB-niveau 2 zijn gekwalificeerd (of ouder zijn dan 18 jaar). De lagere kosten vertalen zich in lagere NBOF als gevolg van de kortere militaire opleidingen. Terugdringen van het voortijdig schooluitval en opleidingsverloop draagt ook bij aan de verlaging van de kosten.

In fase 1 wordt de herziening van het initiële onderwijs verankerd. Essentieel voor het welslagen van het concept is de relatie tussen de eisen die gesteld worden aan de startfunctionaris (beginnend beroepsbeoefenaar) en de doorlopende leerlijn. De initiële opleiding vangt aan op het roc en eindigt bij de plaatsing op startfunctie. De aansluiting tussen de militaire opleidingen en de civiele opleiding maar ook de aansluiting tussen binnenschools en buitenschools onderwijs en de aansluiting tussen de BPV en het militair onderwijs moeten bijdragen tot een adequate kwaliteit van de deelnemers die als aangestelde militair hun opleiding binnen Defensie voltooien. Het niveau dat bij de examinering wordt behaald (en zichtbaar gemaakt met een diploma Vakmanschap en certificaat Veiligheid) is het ingangsniveau voor de voortgezette AMO (VAMO) en IVO (VIVO) resp. voorgezette IFO (VIFO) en VTO (VVTO).

Als gevolg van de beleidsvisie van de minister richt het project Loopbaanlint zich vooral op de verhoging van het aanvangsniveau van de aangestelde militair. De inrichting van

het militair onderwijs zal deel uitmaken van de opdracht van de werkgroep O&T. Het welslagen van het project Loopbaanlint is randvoorwaardelijk voor het welslagen van de herinrichting van het O&T-veld. In het schema is de samenhang weergegeven.

DE OPLEIDING: STRUCTUUR EN ORGANISATIE

Noodzaak opleiding

De praktijk in onderwijs in Nederland is dat leerlingen in het middelbare beroepsopleiding (mbo) worden opgeleid en voorbereid om te werken binnen bepaalde branches van de arbeidsmarkt. Veelal verzorgen de branches zelf, waar nodig of gewenst, aanvullende opleidingen. Defensie heeft behoefte aan grote aantallen goed opgeleide medewerkers op mbo-niveau. Deze toekomstige medewerkers kunnen nu een relevante mbo opleiding, Veiligheid en Vakmanschap (VeVa), volgen aan roc's verdeeld over heel Nederland.

Defensie sluit daarmee aan op de gangbare praktijk in Nederland. In samenwerking met roc's, worden opleidingen verzorgd die voorbereiden op het vervullen van een functie als militair. In deze opzet wordt de totale opleidingsduur verlengd, maar de opleidingstijd intern Defensie aanmerkelijk verkort. Doordat gedurende de opleiding aan de roc's naast kennis- en inzichtaspecten en vaardigheden ook fysieke en vormingsaspecten een belangrijke rol spelen, is een afname van opleidingsverloop en -verlies een reël te verwachte opbrengst. De eerste signalen laten dit ook zien. Daarnaast heeft elke aangestelde militair vanuit dit traject voorafgaande aan toetreding tot de defensieorganisatie een civiel erkende startkwalificatie gehaald.

Certificaat Veiligheid, diploma Vakmanschap

Het veiligheidsgedeelte wordt afgerond met een door het roc afgegeven (civiel erkend) certificaat. Na aanstelling tot militair volgt hij/zij de voortgezette algemene militaire opleiding (VAMO of VIVO) die aansluit op de VeVa-opleiding. Hierdoor is het mogelijk om deze opleiding ten opzichte van de huidige algemene militaire opleiding (AMO of IVO) te verkorten.

Het vakmanschappedeelte bereidt de aankomende medewerkers voor op hun specifieke (start)functie(cluster) binnen de militaire context. Het vakmanschappedeelte wordt afgerond met een door het roc afgegeven (civiel erkend) diploma. Na aanstelling tot militair volgt hij/zij doorgaans een aanvullende militaire (bedrijfsspecifieke) opleiding (aangepaste en verkorte IFO of VTO), alvorens op een startfunctie te worden geplaatst. Ook bij deze interne opleidingen kan een verkorting worden gerealiseerd.

Belang voor Defensie van de opleidingen Veiligheid en Vakmanschap

Defensie beoogt met de opleidingen in het kader van Veiligheid en Vakmanschap het volgende:

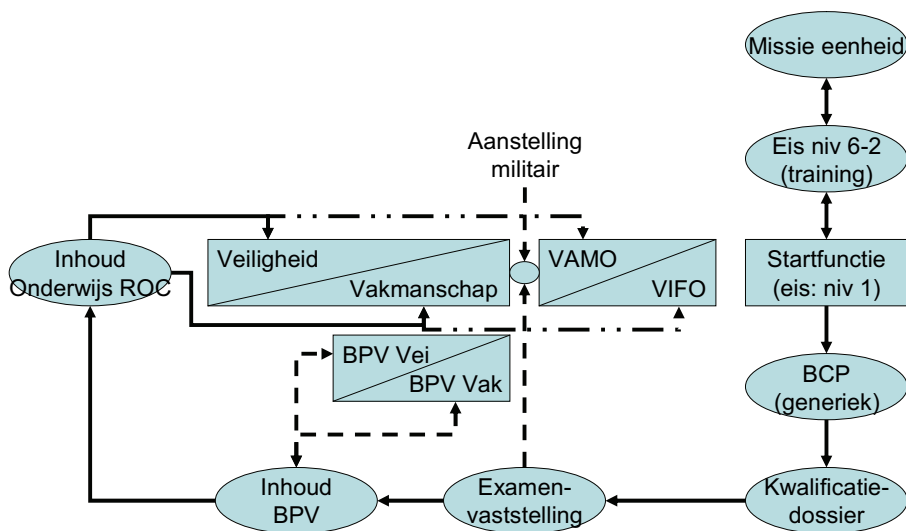
- de positie van Defensie in de maatschappij regionaal verdiepen en verankeren,
- de mogelijkheid tot uitwisseling van personeel intern en extern Defensie te verbeteren,
- een mogelijke integratie van instroom- en doorstroomopleidingen met civiele opleidingsinstituten te realiseren (vooral nog op mbo niveau),
- een effectiever en efficiënt gebruik van de beschikbare opleidingsmiddelen te realiseren,
- een basis te leggen voor de herinrichting (vorm, inhoud en omvang) van de huidige Defensieopleidingen,
- de jaarlijkse benodigde instroom maximaal te garanderen en daarbij de afhankelijkheid van de conjuncturele schommelingen te dempen.

Defensie streeft ernaar om uiteindelijk jaarlijks ongeveer 3600 deelnemers die instromen in een mbo-opleiding op niveau 2 en 3 bij roc's een beroepspraktijkvorming (BPV) plaats te bieden. Het aandeel van het CLAS hierin bedraagt 2700 deelnemers (75%).

STRUCTUUR EN INHOUD VAN DE OPLEIDING VEILIGHEID & VAKMANSCHAP

Algemeen

De opleiding Veiligheid en Vakmanschap is een unieke opleiding in Nederland. Uniek in de zin dat het gebruikelijk is dat een Regionaal Opleidingscentrum (roc) samenwerkt met leerbedrijven in de regio. Ieder

Samenhang tussen operationele en personele gereedschap, doorlopende leerlijn van ROC (binnenschools en beroepspraktijkvorming), via aanstelling militair (CLAS) naar militaire opleidingen.

roc's is bevoegd om geheel zelfstandig onderwijs te ontwikkelen en aan te bieden. Zij doen dat op basis van een kwalificatiedossier dat door OC&W is erkend en ingeschreven in het Centrale REGISTER BeroepsOpleidingen (de opleiding staat dan bekend onder een zgn. CREBO-nummer). Daarna zoekt het roc leerbedrijven in de omgeving die de (wettelijke verplichte) beroepspraktijkvorming willen (en kunnen) verzorgen. Het roc heeft diverse bevoegdheden om de kwaliteit van de BPV te kunnen waarborgen.

Voor deze opleiding geldt dat een leerbedrijf (Defensie) een relatie heeft met verschillende roc's. Daarbij stelt Defensie als eis dat de opleidingsontwikkeling en de verzorging van het onderwijs bij alle deelnemende roc's (vrijwel) hetzelfde is. Een tweede bijzonderheid is dat de opleiding bestaat uit verschillende CREBO's. De basis is voor allen (per niveau) gelijk en is gebaseerd op een gedeelte van het CREBO Veiligheid en Vakmanschap. Daarnaast krijgt het Vakmanschap vorm vanuit diverse andere CREBO's, elk met hun eigen eisen (kwalificatiedossier). Zo ontstaan er binnen eensluitende afspraken verschillende opleidingstrajecten. Momenteel gaat het samenwerkingsverband uit van 16 verschillende CREBO's en dus evenzoveel te ondersteunen stromen.

Omdat er sprake is van verschillende CREBO's wordt er ook met verschillende civiele kenniscentra (KBB) zaken gedaan. Ieder KBB kent haar eigen spelregels die uiteindelijk leiden tot accreditatie van de leerbedrijven. In geval van deze opleiding zal Defensie moeten (willen) zorgdragen voor harmonisatie van de spelregels over de accreditatie.

Bijzonderheid bij de beroepspraktijkvorming is voorts dat Defensie behoefte heeft aan medewerkers die individueel geschikt zijn, maar daar hoort ook bij dat zij in teamverband kunnen werken. De vormingsdoelen *deel uitmaken van een team en gehad zijn* maken daarom nadrukkelijk deel uit van de opleiding.

Om de eenduidigheid van de opleidingen te bevorderen hebben de (deelnemende) roc's en Defensie afgesproken dat steeds wordt uitgegaan van het adagium *eenheid van examinering, eenheid van product en eenheid van uitvoering*. Dit adagium biedt aangrijppingspunten ter verbetering van de effectiviteit en de efficiëntie van de opleidingen, inbe-

grepen de uitvoering van de beroepspraktijkvorming.

Voorwaarden voor succes

Het project is geslaagd indien blijvend voldoen kan worden aan de instroombehoefte van Defensie in het algemeen en het CLAS in het bijzonder. Die behoefte wordt jaarlijks bekend gesteld aan de hand van de meerjaren IDU-plannen. Een minimaal opleidingsverloop van begin van de opleiding Veiligheid & Vakmanschap tot de plaatsing op de startfunctie is daarbij leidend. In de planning is uitgegaan van een totaal opleidingsverlies van 50% (25% in de roc-periode, 10% in de conversie van deelnemer naar militair en 15% in de militaire periode). Ter vergelijking: het gemiddelde verloop bij mbo-opleidingen bedraagt 35-45% en het gemiddelde verloop bij het CLAS bedraagt ruim 40%.

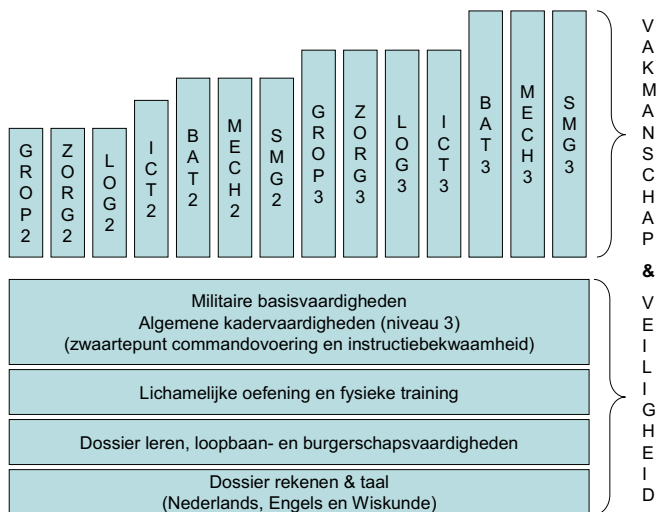
Om bovenstaande te bereiken worden als kritieke succesfactoren onderkend:

- Goede werving en voorlichting door de roc's;
- Goede onderwijsontwikkeling (inb. lesmateriaal) en -beheer waarbij de afstemming tussen het examen, de beroepspraktijkvorming en het binnenschools leren gewaarborgd is;
- Een doorlopende leerlijn van de opleiding Veiligheid & Vakmanschap naar de militaire opleidingen;
- Geïntegreerde uitvoering van de werving en selectie van deelnemers die een aanstelling als militair krijgen en
- Doorlopende begeleiding vanuit roc naar BPV en de militaire opleiding.

Om bovenstaande succesfactoren te kunnen realiseren moeten randvoorwaarden (PIO-FAH) worden ingevuld.

Structuur van de opleiding Veiligheid en Vakmanschap

De opleidingen Veiligheid en Vakmanschap bestaan uit verschillende onderdelen. In algemene zin kan gesteld worden dat het ge-

deelte veiligheid is wat ons bindt (alle deelnemers ambiëren het beroep van militair, ongeacht bij welk operationeel commando) en het gedeelte vakmanschap wat ons scheidt (grondoptreden (GROP), zorg, logistiek (LOG), ICT/CIS, bedrijfsautotechniek (BAT), mechatronica (MECH) en startend medewerker genie (SMG)). De kortste opleidingen duren 60 weken (GROP2, ZORG2 en LOG2), de langste opleidingen duren 120 weken (BAT3, MECH3 en SMG3).

In algemene zin kent de opleiding de volgende fasering. De dossiers rekenen en taal, LLB en LO/FT lopen hier dwars doorheen.

- De algemene basiskennis ter voorbereiding om te kunnen functioneren als militair (Veiligheid). Dit gedeelte geldt voor alle deelnemers voor alle vakrichtingen en bestemd voor alle OPCo's. Deze fase duurt van aanvang schooljaar tot de kerstvakantie (16 weken). In deze periode vindt ook een oriëntatie plaats die moeten leiden tot een bevestiging van de keuze voor het vakmanschap en het OPCo. De inhoud van de opleiding is in deze fase voor alle deelnemers gelijk, zij het dat de wijze van didactiek per niveau kan verschillen.
- De specifieke kennis die moet opleiden voor het civiel erkende vakdiploma (Vakmanschap). Deze opleiding start na de kerstvakantie en de duur is, afhankelijk van niveau (WEB2 of WEB3) en vakrichting ten minste 28 weken.
- De derde fase bestaat uit een periode waarbij Veiligheid weer centraal staat. De periode duurt 8 weken en moet lesstof actueel maken uit de eerste periode.
- De opleiding wordt afgesloten met diplomering. De examenmix gaat uit van algemene examens (Nederlands Engels en Wiskunde), LLB en beroepsgerichte examens. Deze laatste worden deels op de roc's uitgevoerd en deels bij Defensie (Proeve van bekwaamheid). De periode van voorbereiding hierop en de afronding daarvan beslaat 8 weken.

Op leerweg naar de Verbindingsdienst

BRONNEN:

- Beroepspraktijk binnen het CLAS door kol drs. C.A.J. ten Anscher, Hoofd Projectgroep Loopbaanlint CLAS (april 2011)